

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ב תמוז, ה'תשכ"ח

חלק ב – יו"ל לש"פ חוקת, ז' תמוז, ה'תשע"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלוש לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חוקת, ז' תמוז הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות י"ב תמוז ה'תשכ"ח, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ קרח, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשע"ג
מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5773 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

טז. בהמשך להמדובר לעיל אודות הסיבות שהביאו לענין המאסר, שעיקרם, שהעבודה היתה באופן של מס"נ, הנה כך צריכה להיות הגישה לקיים שליחותו של הקב"ה — כדאיתא בתנחומא⁷⁵ "כבדו את המצוות שהן שלוחי", ובשביל זה צריך יהודי להיות במעמד ומצב של שליחות — עי"ז שמוסר לו את רצונו.

והענין בזה:

אמיתית ענין השליחות הוא — לא רק לקיים את דברי המשלח (בגלל שכך מתקבל בשכלו), שכן, אף שבכמה ענינים הנה גם באופן כזה נעשה קיום השליחות, כיון ש"שלוחו של אדם כמותו"⁷⁶, מ"מ, אין זו השלימות בענין השליחות, כי, אף שעושה אמנם את המעשה כרצון המשלח, הרי זה רק בנוגע לכח המעשה, שמתייחס למשלח, אבל כח המחשבה והכוונה נשארים שלו ("אייגענע"), ולא של המשלח, והרי "אין דיעותיהם שוות"⁷⁷, אע"פ שבנוגע למעשה יכולה להיות תוצאה שוה.

בנוגע למעשה המצוה — הרי זה בשוה לכל אחד ואחד, וכמו בהנחת תפילין שיש בהם ד' פרשיות וכו' — שוים משה רבינו עם פשוט שבפשוטים בכל הדורות; אבל בנוגע לכוונה ("דיעותיהם") שבהנחת תפילין, ועד"ז בשאר המצוות — יש חילוקים ממעלה מעלה עד מטה מטה.

ולכן, הן אמת שברובם ככולם של המצוות מספיק הענין ד"שלוחו של אדם כמותו" באופן שהמעשה הוא כרצון המשלח, ללא נפק"מ בנוגע למחשבה ואפילו בנוגע לדיבור, הרי כשבאים לענין נעלה יותר בעבודה (אע"פ שגם הוא קשור עם ענין המעשה), אזי נוגע גם המחשבה, ועאכו"כ הדיבור. וכפי שמצינו בנוגע לעבודת הקודש — בענין הקרבנות וקדשים — שנוגע גם המחשבה של השליח (אע"פ שהמעשה הי' כפי רצון המשלח), כדברי המשנה⁷⁸: "לשם ששה דברים הזבח נזבח" (כמבואר בארוכה בגמרא ובפוסקים עד לאחרונים).

וכן הוא בנוגע לכללות הענין ד"אדם כי יקריב מכס"⁷⁹, שזוהי התחלת העבודה — שכיון ש"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני"⁸⁰, הרי מובן, שכאשר חסר בשימושו לקונו, אזי חסר בבריאתו, וא"כ, כשמשמש את קונו בענין העשי' בלבד, אזי "נברא" רק חלק המעשה

75) ויגש ו. וראה לקו"ת ויקרא ב, א. ואילך. ובכ"מ.

76) ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ. 80) משנה וברייתא סוף קידושין (ע"פ

77) ראה שם נח, א. סנהדרין לח, א. ועוד. הגירסא בש"ס כתי' (אוסף כתבי היד של

78) זבחים מו, ב. וש"נ. תלמוד הבבלי — ירושלים תשכ"ד). וכ"ה

79) ויקרא א, ב. וראה לקו"ת שם ב, ב במלאכת שלמה למשניות קידושין שם. ועוד).

שבו, ואילו בריאת חלק הדיבור והמחשבה אינה כדבעי, כיון שבהם אינו משמש את קונו; וכמו"כ כשמשמש את קונו בגלל שכך מחייב שכלו, אבל לא באופן שמוסר לקונו את כל מציאותו בשלימות.

אימתי ישנה בריאת האדם בשלימות — כאשר שימושו לקונו הוא בשלימות, היינו, שמשמש את קונו הן במעשה הן בדיבור והן במחשבה, בכל כחות נפשו, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁸¹, וכך מוצדקת בריאתו לא רק בנוגע לכח המעשה, אלא בנוגע לכל כחות נפשו.

ולכן, ההנחה וההקדמה הכללית לעבודת האדם — מתחילה במסירת הנפש והרצון, שאז נמסרים בדרך ממילא כל כחות נפשו וכל לבושי נפשו, עד לענין המעשה, שהוא הלבוש הכי תחתון וחיצוני.

וזוהי גם הגישה לענין השליחות — שהשלימות בזה היא, שלא רק המעשה הוא של המשלח, אלא כל המציאות של השליח נעשית המציאות של המשלח, ובדרך ממילא נעשה אח"כ גם המעשה של המשלח (כמבואר באחרונים⁸² אריכות הביאור בזה, והחילוקים למעשה וכו', כמדובר במק"א בארוכה⁸³).

וזוהי כללות ההנחה שלמדים מהסיבות שגרמו למאסר — שהעבודה צריכה להיות מתוך מסירות נפש, כך, שישנה "פעולה נמשכת" לא רק מענין הגאולה, אלא גם מהסיבות שהביאו להמאסר.

אלא, שלאחרי שבעל הגאולה "פתח" ועבד עבודתו מתוך מס"נ בפועל — זכינו אנו לברכתו של הקב"ה שיכולים לצאת י"ח במס"נ בכח, מסירת הרצון והכחות, היינו, שמתבטל ממציאותו ומוסר נפשו וכל עניניו לה', ואז ממלא את שליחותו לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁸⁴ בשלימות, להיותו שליח לא רק בכח המעשה, אלא באופן שבכל מציאותו נעשה מציאות המשלח.

יז. וכמו"כ ישנו ה"פעולה נמשכת" מענין המאסר עצמו:

אע"פ שבחסדי ה' נמצאים במעמד ומצב שאין רודף כו', ואדרבה, מסייעים בלימוד התורה וקיום המצוות (כנ"ל סי"ד) — הרי ישנו ה"מאסר" של הנפש האלקית בהגוף ונפש הבהמית (כפי שמביא בעל הגאולה במאמרי ימי הגאולה⁸⁵).

(81) ואתחנן ו, ה.

(82) לפ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(83) ד"ה ברוך הגומל תרפ"ז (סה"מ תרפז

ס"ע רח ואילך).

(84) לקח טוב (להר"י ענגיל) כלל א.

(85) ראה גם שיחת י"ב תמוז תשכ"ג

סמ"ג (תו"מ חל"ז ע' 158). וש"נ.

[וזהו גם א' הביאורים לתקנת הבעש"ט⁸⁶, שבערב שבת לאחר חצות, קודם תפלת מנחה, יאמרו קאָפּיטל ק"ז בתהלים, שיש בו התוכן דברכת הגומל גם על היציאה מבית האסורים:

כיון שבששת ימי החול צריך לעסוק במלאכה, כמ"ש⁸⁷ "ששת ימים תעבוד", וכדאיא במכילתא⁸⁸: "זו מצות עשה" — הרי הוא מחוייב ע"פ תורה להיות במאסר הגוף ונה"ב, שדוקא על ידם יכול לעשות מעשים ומלאכות גשמיים, ובלשון רבינו הזקן בתניא⁸⁹: "כי אי אפשר לנפש האלקית כו' כי אם ע"י נפש החיונית הבהמית המלובשת באברי הגוף", שדוקא אז יכולה נה"א לפעול שתהי' החרישה והזריעה כו' ע"פ תורה.

ולכן, כשמסתיימים ששת ימי החול, שבהם עוסקים בעניני העולם, עובדין דחול, ונכנסים ליום שנקרא "שבת לה"⁹⁰ — יום ששייך (לא לעולם, אלא) לה', ובו מתעלית מציאות העולם באופן שנעשית דירה לו ית' בתחתונים בגלוי, שלכן אסורים אז כל עובדין דחול, ובאופן שנוגע לכל מציאותו, שלכן העונש על זה הוא היפך החיים, כיון שמציאותו של יהודי היא באופן ד"שבת לה"⁹¹ — תיקן הבעש"ט לברך ברכת הגומל (שזהו תוכן קאָפּיטל תהלים הנ"ל) על כך ש"יצא מבית האסורים" בשלום, ועומד להתפלל מנחה בתור הכנה ליום השבת, שבו יעמוד במעמד ומצב של חירות, "כאילו כל מלאכתך עשוי"⁹¹ (שזוהי ההכנה לשבת, כמבואר בפוסקים⁹²).

ובענין זה ישנה ה"פעולה נמשכת" מהמאסר, כפי שישנו עתה בחיי יום-יום של כל אחד ואחת מישראל — בנוגע לזמנים שע"פ שו"ע, בכשרות, מקדיש הוא לאכילתו ושתייתו וטיולו וכו' (כל הפרטים שמונה הרמב"ם בהלכות דעות⁹³) — שצריך לזכור כיצד התנהג בעל הגאולה בעת מאסרו, שעמד בתוקף כו', ולדוגמא, שבעמדו בתפלה, לא התפעל מזה שנכנס "בעל בית האסורים" ואמר שביכלתו להכותו, וגם הכה אותו בפועל... וזה לא כלכל אותו, אלא המשיך בעבודתו בתפלה, וגם כאשר בא בפעם השני, המשיך להתנהג באופן כזה⁹⁴.

86) ראה מאור עינים ס"פ בשלח. עטרת
צבי לזח"ב קסח, ב. וראה גם שיחת י"ב תמוז
תשכ"א ס"ה (תו"מ חל"א ע' 107). וש"נ.
87) יתרו כ, ט.
88) הובאה בדרשות ר' יהושע אבן שועב,
ובס' מנחה בלולה. וראה לקו"ש ח"ז ע' 245
הערה 20. וש"נ.
89) רפ"ז (מו, א).
90) שם, יו"ד.
91) מכילתא ופרש"י שם, ט.
92) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.
וש"נ.
93) רפ"ה.
94) ראה שיחת י"ג תמוז תשכ"ב ס"ג
(תו"מ חל"ד ע' 140 ואילך). וש"נ.

יח. וזהו הלימוד לכל אחד ואחד מאתנו בעבודה שלפי ערכנו: כאשר בא "בעל בית האסורים" של הגוף ונה"ב, ואומר לו לקצר בתפלתו, או לקצר בלימודו בתורה, או לקצר בהידור בקיום המצוות, ועד לקצר בקיום המצוות עצמם, כיון שנמצא ב"מאסר" של הגוף ונה"ב, שנמצאים בעולם גדול שיש בו רוב גוים, שע"פ תורה פטורים הם מתומ"צ, ואילו הוא אינו אלא מיעוטא דמיעוטא, שלזה לא חיישינן אפילו כאשר חוששים למיעוטא⁹⁵ —

אזי אומרים לו: כיון שיהודי הוא "קבוע" עם הקב"ה שהוא "יסוד עולם", אזי לא שייך שיתבטל, מבלי הבט על מספרם של כל אלו שעומדים נגדו.

ואדרבה: הנהגה זו פועלת שסוכ"ס מצליח לפעול ש"בעל בית האסורים" יעשה כפי רצונו הוא, ועד שבכוא הזמן, יאמר לו — בחדס וברחמים — שבטלה מציאותו, ועליו למסור לו את הפקודה שקיבל מ"גבוה על גבוה .. וגבוהים עליהם"⁹⁶, שצריך לשחרר אותו — כידוע הסיפור שהי' במאסר, שלאחרי הנהגתו בתוקף כו', הנה סוכ"ס הוצרכו לבשר לו הבשורה טובה — באופן ש"מלאך רע יענה אמן בעל כרחו"⁹⁷ — שהוא משוחרר מבית האסורים⁹⁴.

וכאשר מנסים ברגעים האחרונים של הישיבה בבית האסורים לשבור יהודי, את הנפש האלקית — עומדת נפש האלקית בתוקף, ואז הנה "לב נשבר ונדכה .. לא תבזה"⁹⁸, ועד שפועלת גם על הגוף ונה"ב, ולא בעל כרחו, אלא כמ"ש⁸¹ "בכל לבבך", "בשני יצריך"⁹⁹, שגם הוא רוצה לעזור ליצ"ט בעבודתו, להאיר את הגוף ונה"ב, כך, שמילוי השליחות יהי' בשלימות גם מצד הגוף ונה"ב.

ועד שנעשה הענין ד"ושכנתי בתוכם"¹⁰⁰ — כמו שהי' במשכן ומקדש, שנעשו מ"זהב וכסף ונחושת" כפשוטם, כך גם "בתוך כל אחד ואחד"¹⁰¹ — לא רק בנפש אלקית, אלא (על ידה) גם בגוף ונה"ב, וכמבואר בתניא¹⁰² ש"יד המחלקת צדקה לעניים" נעשית מרכבה למדת החסד שלמעלה, וכן כל רמ"ח אבריו נעשים רמ"ח אברים דמלכא¹⁰³ — דא מלך מלכי המלכים הקב"ה, כיון שאינו מציאות לעצמו, כי, במסירת

95	יבמות קיט, ריש ע"ב. וש"ג.
96	לשון הכתוב — קהלת ה, ז.
97	ע"פ ל' חז"ל — שבת קיט, ב.
98	תהלים נא, יט.
99	ברכות ר"פ. ספרי ופרשי עה"פ.
100	תרומה כה, ח.
101	ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א.
	ועוד.
102	פכ"ג.
103	ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א).

הנפש והרצון מסר גם את גופו ונפשו הבהמית, עד שפעל אצלם שעושים זאת בשמחה ובטוב לבב.

וענין זה פורץ גדרו של עולם — החל מהגאולה הפרטית שלו באופן ש"את רוח הטומאה אעביר"¹⁰⁴, כיון שגם היצה"ר נעשה "עובד אלקים" ("בכל לבבך, בשני יצריך"), וזוהי ההכנה שגם פועלת את הגאולה הכללית, שאז יקויים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" כפשוטו, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

* * *

ט. ועד"ז ישנה ה"פעולה נמשכת" בנוגע לענין השלישי — ענין הגאולה:

הגאולה עצמה היתה גם באופן מיוחד — שבמשך זמן לא ארוך, נשתנה המצב מן הקצה אל הקצה, ולא זו בלבד ששיחררו אותו, ובאופן של אתהפכא, שמתחילת הגזירה דהיפך החיים נשתנה המצב לחיים, ומגזירת המאסר נעשה מצב של חירות באותה המדינה, אלא נעשית חירות למעלה ממדידה והגבלה של המדינה ההיא, וגם של כל המדינות וכללות מנהג העולם:

מנהג העולם הוא — שכאשר עוברים בגבול שבין מדינה ומדינה, צריכה להיות בחינה ובדיקה.

ואילו כאן — הרי ידוע הסיפור בזה, שרבינו נשיאנו, בעל הגאולה, הודיע שאינו מוכן לנסוע אא"כ יתנו לו להוציא כל מה שרוצה ליקח עמו (לאחרי שניסו לעכב ולא ליתן להוציא דבר־מה, בטענה זו או אחרת), וכאשר מסרו את הדברים בעיר־הבירה, הגיע פקודה — "חוקה חקתית" — מ"גבוה על גבוה", שלא יבדקו ולא יבחנו כלום, אלא יניחו על הארגזים הסגורים את חותם הממשלה המאשר להוציא אותם, מבלי להסתכל מה נמצא שם¹⁰⁵.

הנהגה כזו — היא היפך החוק בהחלט, לא רק במדינה ההיא ובזמנים ההם, אלא בכל מדינה שבעולם לא קיימת מציאות שיניחו לצאת ולהוציא ממדינה למדינה ללא בחינה ובדיקה; ואם הדברים אמורים בנוגע לכל אדם, הרי עאכ"כ בנוגע לאדם שהתנהל נגדו משפט וכו', ושחרר רק לאחרי התערבות והשתדלות דרגא אחר דרגא כו', כך, שלכאורה הי' מספיק שיצא בעצמו לחירות, גם ללא ה"רכוש גדול" —

105) ראה גם שיחת י"ג תמוז הני"ל ס"ל

104) זכר"י יג, ב.

(ת"מ שם ע' 158). וש"נ.

כדברי חז"ל¹⁰⁶ בנוגע להבטחה¹⁰⁷ "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", שבנ"י טענו: מה נוגע לנו ה"רכוש גדול" — "ולואי שנצא בעצמנו".

אך על זה ישנה ההוראה מיציאת מצרים — שגאולה אמיתית היא באופן ד"בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁰⁸, "לא תשאר פרסה"¹⁰⁹, ועד ש"גם אתה תתן בדינינו"¹¹⁰, והיינו, שאף שהי' מאסר עם עבודת פרך, אסור לצאת משם ולהניח שם אפילו ילד קטן, ואסור לצאת משם ולהניח שם ניצוץ של קדושה שנמצא בכלי כסף וכלי זהב, או אפילו בכלי חרס — שעליהם איתא במשנה¹¹¹ ש"התורה חסה על ממונם של ישראל", שהרי "אם תאמר כלי .. מתכותיו, מטבילין והן טהורים", ובהכרח לומר ש"על מה חסה התורה, על כלי חרסו ועל פכרו".

ובאופן כזה היתה הנהגת בעל הגאולה — על יסוד ההוראה מיצי"מ — שלא מספיק ש"יצאו", אלא "יצאו ברכוש גדול", כיון שזהו דבר ששייך אליו — ניצוצות שהוא צריך לברר אותם, או שכבר בירר אותם. וזוהי ההוראה של נשיא דורנו לכאו"א מאתנו — שכאשר "נלכה באורחותינו", צריכה להיות הגישה שאין לוותר על ניצוצות הקדושה שנמצאים בכלים ונכסים שלו, כיון שכל ענינים אלו שייכים אליו בשליחותו של הקב"ה, ומכל ענינים אלו צריך לעשות כלי לאלקות (כלשון החסידות).

כ. ובודאי שאין לוותר על בנינו ובנותינו, ולהסתפק בכך שמציל את עצמו ומעמיד את עצמו במעמד ומצב של טוב, אור וקדושה, אלא "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו":

ישנם הטוענים: מי שרוצה להאריך בתפלה, לקבוע עתים לתורה ולהדר בקיום המצוות — די בכך שיעשה זאת בעצמו, בנוגע לאשתו, ובנוגע להסמוכים על שולחנו, אבל לא כשמדובר אודות בן או בת שכבר עומדים על רגליהם; נמצאים אנו בעולם שבו לא צריך ואסור לומר להם דעה...

ומלבישים זאת באיצטלא של יראת שמים (ובלשון הידוע¹¹²: "א' זיידענע זופיצע") — שישנו דין שאסור להכות (לא רק הכאה כפשוטה, אלא גם הכאה בדברים) את בנו הגדול¹¹³, משום "לפני עור לא תתן

106) ברכות ט, ריש ע"ב.	111) נגעים פי"ב מ"ה.
107) לך לך טו, יד.	112) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח
108) בא יו"ד, ט.	ע' שצד. ועוד.
109) שם, כו.	113) מו"ק יז, א. רמב"ם הל' ממרים פ"ו
110) שם, כה.	ה"ט.

מכשול¹¹⁴, וכדברי הגמרא¹¹⁵ — שהובאו כפס"ד בשו"ע¹¹⁶ — "אדידך על צוארי דבריך . . מתמני סרי עד עשרים וארבעה", שעד אז צריך לומר לו מוסר, אבל לא לאחרי כן, כך, שיש לו את השולחן ערוך "מאחוריו", שאין לו להתערב ב"עסקים" ("ביזנעס") של בנו! ...

ועל זה אומרים לו: לא נכנסים כאן לשקו"ט ע"פ שו"ע; נמצאים אנו בזמן שכתלי הגלות בוערים (כדברי רבינו נשיאנו¹¹⁷), ועומדים לפני הגאולה מהגלות באופן שאף יהודי לא נשאר בגלות, ועאכו"כ שלא יכול להשאר בגלות דוקא בנו גדול, שכבר נעשה ברמצוה.

צריכים להשתדל בנוגע לכל יהודי שיכולים להגיע אליו, לקרבו לאביו שבשמים, לתורתו ולמצוותיו, אבל "עניי עירך קודמין"¹¹⁸: לכל לראש צריך להשתדל בנוגע לבנו ובתו ונכדיו.

ובנוגע לטענה שהם כבר מבוגרים, ומי יודע אם ירצו לשמוע אליו וכו' וכו' — הנה טענה זו יש לה מקום רק כשהולך בכח עצמו, שלכן, כשם שהוא מבוגר ובעל שכל, הרי גם בנו הוא מבוגר ובעל שכל, וא"כ, או שישמע אליו, או שיאמר שהוא בעל שכל גדול יותר, ו"מאי חזית דמא דידך סומק טפיי"¹¹⁹; אבל כאשר מוסר רצונו להקב"ה, והולך בשליחותו — הרי לא מדובר כאן אודות שכלו ביחס לשכל בנו, אלא אודות ציווי הקב"ה ביחס לשכל בנו!

וכאשר הבן או הבת והנכדים ירגישו בו שדבריו נאמרים (לא בגלל שכך מתקבל בשכלו, או בגלל שיטפחו על שכמו ויאמרו לו "ישר כח", אלא) באופן שמתכוין לכך באמת, בגלל שזוהי האמת של "ה' אלקים אמת"¹²⁰, שהוא האמת האמיתי — אזי יקבלו את דבריו, להיותם דברים היוצאים מן הלב, דברים לבביים שיוצאים מלב יהודי.

כא. וכאשר מתנהגים באופן כזה, אזי זוכים לגאולה כפי שהיתה ביי"ב-י"ג תמוז בפעם הראשונה, לפני מ"א שנה — שמתבטלים כל המניעות והעיכובים, ואדרבה, האויבים ומתנקמים, לא זו בלבד ש"בעל כרחם יענו אמנן", אלא שיהיו מסייעים בידו לצאת "ברכוש גדול",

ב"היום יום" בתחלתו).

(118) ב"מ עא, א.

(119) לשון חז"ל — פסחים כה, ב. וש"נ.

(120) ירמ' יו"ד, יו"ד.

(114) קדושים יט, יד.

(115) קידושין ל, א.

(116) ראה ה' ת"ת לאדה"ז פ"א סה"ו.

וש"נ.

(117) ראה אג"ק שלו ח"ו ע' שעב (נעתק

ובלשון הכתוב: "יגרשם מארצו"¹²¹, "בשלה פרעה"¹²², שפרעה בעצמו דוחק אותם ומסייע להם לצאת ממצרים.

וכל זה נעשה ע"י הגישה של מסירת נפשו ורצונו, שאז הולך בשליחותו של מקום, ומוסר את דברי הקב"ה, ופועל אצל בניו ובנותיו נכדיו ונכדותיו, "עניי עירך" ועניי המדינה, ובכל מקום שידו מגעת — שכל אחד מהן יהי "אדם", "אדמה לעליון"¹²³, כיון שעושה זאת ע"פ ציוויו ושליחותו של ה"עליון" — הקב"ה.

וכל זה נעשה מתוך הרחבה, ומתוך שמחה וטוב לבב, ועד שיקויים היעוד "שמחת עולם על ראשם"¹²³, בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

* * *

כב. בהמשך להאמור לעיל אודות ג' הענינים שבזכרון די"ב תמוז, הסיבות שגרמו להמאסר, המאסר עצמו, והגאולה, הנה:

גם בקונטרס מאמרי הגאולה¹²⁴ — שבהם מדובר אודות העבודה בפועל — החל מד"ה גפן ממצרים תסיע, וד"ה הוי' לי בעוזרי, ישנם מאמרים שבהם מדובר אודות הסיבות שגרמו להמאסר, ואופן העבודה בזה; ישנם מאמרים הקשורים עם המאסר, והיינו, שנוסף לכך שנכתבו שם, הנה גם תוכן המאמרים הוא בנוגע לקושי העבודה, והביאור בענין הירידה, ככל הפרטים שבזה;

ולאח"ז — גם ענין הגאולה, ובפרט במאמרים שהתחלתם ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, ככל פרטי הענינים המבוארים לכל אחד שלומד את המאמרים בדיוק.

כג. ונוסף לזה, ישנם גם המכתבים שבעל השמחה כתב לפני ארבעים שנה, בקשר עם החגיגה הראשונה של י"ב-י"ג תמוז בשנת תרפ"ח — המכתב שבו השיב על השאלה בנוגע לתוכנה של ההתוועדות, ומכתב נוסף שכתב לאחר י"ב-י"ג תמוז — שיש ביניהם חילוק עיקרי:

במכתב הראשון — שכתב בשלהי סיון¹²⁵ — כותב: "על דבר שאלתם במה תהי' ההתעוררות של אנ"ש שי' בימי החג הזה, הנה

124) סה"מ קונטרסים ח"א קצו, ב ואילך.

ולאח"ז בסה"מ תרפ"ז ע' קצו ואילך.

125) אג"ק שלו ח"ב ע' פרוז (מ"ג) כ"ד

סיון").

121) ס"פ שמות.

122) ר"פ בשלה.

123) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

התעוררות אנ"ש שי' בעצמה (עצם הענין שמתוועדים ביחד) הוא דבר גדול, ומביא בעזרתו ית' תועלת רבה וכו'".

ובמכתב השני — שכתב לאחרי י"ב-י"ג תמוז¹²⁶ — כותב: "לכבי בטוחה אשר התוועדותם הטובה הביאה . . . התחזקות גדולה . . . בקביעות עתים לתורה ברבים . . . בטח יואילו . . . להודיעני מכל החלטותיהם הטובות וכו'".

ולכאורה הרי זו סתירה: כיון שעצם ההתוועדות הוא דבר גדול, הרי די בכך, ומהו הדיוק שיודיעו פרטי ההחלטות בנוגע לקביעות עתים לתורה בכלל, ותורה דרבים בפרט, דלכאורה, הרי זה רק ענין של העדפה והוספה.

כד. ויובן ע"פ האמור לעיל בנוגע לענין המס"נ וענין המעשה בפועל:

ההתחלה היא בענין המס"נ — מסירת נפשו ורצונו, ועד להשלימות בענין השליחות, שכל מציאותו נעשית המציאות של המשלח; זוהי מציאותו של הקב"ה שעל ידה ממלא את רצונו שתהי' לו דירה בתחתונים, ומלבד זה אין לו מאומה בעולמו, וכאמור לעיל — "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני'".

ולהעיר מדיוק הלשון "נבראתי" (ולא "נוצרת" וכיו"ב, כבשאר מקומות) — שענין ה"בריאה" מורה על התהוות היש מאין, כדברי הרמב"ן¹²⁷ "אין אצלנו בלשון הקודש בהוצאת היש מאין אלא לשון ברא", ומזה מובן, שלא מדובר כאן אודות הוספה במציאותו, ואפילו לא אודות נתינת "צורה" ל"חומר", או "חומר" ל"צורה", אלא המדובר הוא אודות עצם מציאותו בתור יש.

ועל זה אומרים, שכל ענין בריאתו — עצם מציאותו — הוא "לשמש את קוני'",

והדיוק בזה — "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני'", כדברי הגמרא במנחת¹²⁸ בנוגע למנחת העומר, שדיוק הלשון "לא כו' אלא כו'" בא לעכב גם בדיעבד,

ובלאו הכי — הרי הוא אין ואפס כמו קודם הבריאה, והיינו, שאין זה רק חסרון בשלימותו, או שחסר איזה פרט במציאותו, או שחסרה לו "צורה" או "חומר", אלא חסרה כל מציאותו, שאינו מציאות של יש, אלא אין.

אמנם, לאחרי ההתחלה בענין המס"נ — הנה "המעשה הוא העיקר"; מסירות — נפש מוכרחת להתבטא ולבוא בפועל ממש.

(127) ר"פ בראשית.
(128) פג, ב ובתור"ה מתני'.

(126) שם ע' פח (מ"א' תמוז". וראה בהערת המו"ל, שמהתוכן נראה שצ"ל "א' י"ג תמוז").

כשאומרים "שמע ישראל .. ה' אחד"¹²⁹, שאז צריך לכוין ענין המס"נ⁶⁹ — ממשיכים מיד לאח"ז שצריך להיות "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁸¹, שבזה נכללים כל פרטי עניני האדם, עד "בכל ממונך"⁹⁹.
הן אמת שנקודת העבודה ענינה מסירת הנפש והרצון, אבל לאח"ז, צריכה להיות מציאות של נשמה מלובשת בנפש הבהמית ובגוף בעל רמ"ח אברים ושס"ה גידים. — רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו הם אמנם כנגד רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה¹³⁰, אבל יש צורך ברמ"ח אברים ושס"ה גידים.

כה. ומזה מובן גם בנוגע לשני המכתבים הנ"ל:

במכתב הראשון מודגשת המעלה שבעצם התוועדות כולם יחד (כמארז"ל¹³¹ "אכל בי' עשרה שכינתא שריא") — שנעשים מציאות אחת לעבודתו ית'.

ובענין זה לא נוגעים הפרטים; בשעה שיהודי מוסר נפשו — אינו יכול להיות מונח בפרטים, לחשוב שימסור נפשו על ענין אחד, ענין שני וענין שלישי — שהרי אין זה מסירת הרצון, אלא מסירת רצון פרטי, או פרט מהרצון, ואילו מסירת נפשו ורצונו פירושה שהוא מוסר את כל רצונו, ובמילא אינו יכול ליכנס בפרטי הדבר; הוא רק מתוועד ומתאסף עם עוד יהודים, כדי שביחד תהי' מסירת נפש אחת גדולה ("איין גרויסע מס"נ")! ...!

אמנם, ענין המס"נ מוכרח לבוא לידי פועל, שלכן צריכה ההתוועדות להביא לידי החלטות טובות, ולכל לראש — בנוגע ללימוד התורה, שהרי "לא עם הארץ חסיד"¹³², וכיון ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"¹³³, הרי זה בודאי יומשך גם בנוגע למעשה בפועל. ולכן, במכתב השני מבקש בעל הגאולה שיודיעו אודות ההחלטות הטובות, החל מקביעות עתים לתורה, ובפרט לימוד תורה ברבים.

כו. וזהו גם ה"דבר מלכות" שבו "פותחין":

קודם ההתוועדות אומרים שצריכה להיות התוועדות — שיתאספו כולם לתכלית אחד.

כלומר: אף ש"אין דיעותיהם שוות" ו"אין פרצופיהן שוים"⁷⁷, וכמו"כ אין רצונו של זה כמו רצונו של זה [יכולים להיות נקודות משותפות,

(132) אבות פ"ב מ"ה.
(133) קידושין מ, ב. וש"נ.

(129) ואתחנן ו, ד.
(130) זח"א קע, ב.
(131) סנהדרין לט, א.

אבל לא יכול להיות שיהי' אותו הרצון ממש; דבר כזה אינו במציאות, שהרי "אין דיעותיהם שוות", ואילו הי' אותו רצון, אזי היו כל הענינים בשוה] — מתאחדים כולם (לא בענין פרטי, אלא) בנקודה עקרית וכללית של הרצון להתמסר להקב"ה, שהוא אחדות הפשוטה, וביחד עם זה, ה"ה כולל את כל המציאות כולה, ועד שכולם נסקרים במחשבה אחת¹³⁴.

ולאחרי שישנה ההתוועדות על מנת להיות "כולנו כאחד" ליחידו של עולם — הנה בדרך ממילא ישנם גם החלטות טובות,

ועל הסדר: לכל לראש — לימוד התורה, ואח"כ — קיום מצוותי', "ללמוד וללמד (ואח"כ נמשך) לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי כו"י"¹³⁵, כל הענינים שבתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, ועד "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש"¹³⁶.

ואז יהי' ה"דבר מלכות" — "ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב",

ו"שאו ידיכם קודש וברכו את הוי"י"¹³⁷, וכמבואר במאמרים¹³⁸ שבכחם של ישראל להוסיף כח, כביכול, בפמליא של מעלה — לברך את הוי', ע"י "שאו ידיכם קודש", ועושים זאת מתוך שמחה וטוב לבב. וכן תהי' לנו — במשך כל השנה, עד ימי הגאולה הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

ובינתיים — תהי' ביאת משיח צדקנו, בעגלא דידן, למטה מעשרה טפחים.

* * *

כז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כי מראש צורים אראנו וגו'.

* * *

134) ראה ר"ה יח, א.
 135) נוסח ברכת "אהבת עולם" בברכות
 136) ראה מגילה יט, ב. ועוד. הנסמן
 137) ד"ה שאו ידיכם קודש תרפ"ז
 138) סה"מ תרפ"ז ע' ריז ואילך).
 בלקו"ש חיי"ט ע' 252.
 תהלים קלד, ב.

הוספה

א

בי"ה, ב' אייר ה'תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"צ והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ בנש"ק וכו'
מוה"ר שמחה בונם האדמו"ר דגור שליט"א

אחדשית,

ז"ע הגיעתני הברכה והפייש ע"י השליח שליט"א,

ות"ח ת"ח על הברכות, וכבר מלתי אמורה בתוה"ק: ואברכה (ה' מקור
הברכות) מברכיך, בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר.
ובפרט אשר באה בהוספת מעשה (שילוח יין ישן וכו') – וע"ד פי'
הרמב"ן לך לך (יב, ו) בהחזקת אברהם בארץ סימן לבנים יעוד טוב.
בהוקרה בכבוד ובברכה.

ב

בי"ה, ח' אלול תשי"ט
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' דוד שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מגי' אלול ביחד עם ספרו אוצר משלי חסידים
– תב"ד, ות"ח.

וצדק בכתבו אשר ספר זה יענין אותי, בתוככי כל המופיע לאור בעיני
יהדות תורה ומצותי, ובפרט בתורת החסידות.

א

בתוה"ק: לך לך יב, ג.

שתוספתו מרובה על העיקר: ב"ר פס"א, ד.

פי' הרמב"ן לך לך (יב, ו): ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות ... ולפיכך החזיק הקב"ה
את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו.
מעשה .. סימן לבנים: ראה תנחומא לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן שם, ובכ"מ.

ב

מוה' דוד שי' הכהן: זריצקי, ירושת"ו.

ספרו אוצר משלי חסידים – תב"ד: תל אביב, תשי"ט.

כן תמים דיעה הנני עם כ' בצערו על שלא נכנסו מראי המקומות, וכמו שכתבתי זה לכמה בספרים כהנ"ל, שלדעתי מטרתם פנימית צריך להיות לעורר את הקורא והלומד להרחיב ידיעתו בעניני הספר וגם להעמקתו, שלראש ולראשונה ע"י גישה ישרה להמקורות, ואם מתמיד הודיעו חז"ל על ההכרח לעשות אזנים לקופה, עאכ"כ בדורנו, אשר הרגילוהו בספרי מפתחות אנציקלופדיא וכיו"ב אשר כל ענין מושט בקנה בצורה הכי קלה ונוחה הממעטת טרחת הקורא והלומד עד למינימום, ואף שתופעה מצערת ביותר היא, אשר עי"ז נתרבה השטחיות אפילו אצל הלומדים בענינים עמוקים יותר, כיון שהכל מן המוכן, אחרי כל זה העדר הכנה זו שהקורא ולומד מתקשה אפילו לשעה קלה, בקליטת הענינים בקל מביאה כמה וכמה מהם לעזיבת הענין כולו, שע"פ הנ"ל הרי תנאי ראשון לאפשר הגישה להמקורות, הוא מראה מקומות מפורטים ביותר, ומה טוב בציון עוד מקומות בהם נדבר הענין בהוספת ביאור או בהרחב ביותר.

נקודה שני' בהנ"ל בקשר עם סוג ספרים משל ספר כ', שהם מוסרים את הענינים בלשונם הם, ובסגנונם הם, שאז הרי מעין איסור לשלול מהקורא האפשריות להשוות עם המקור ולהחליט בעצמו עד כמה מתאימה ההעתקה לסגנון אחר ובלשון אחרת,

וביחוד כשהמדובר במאמרי נשיאי חב"ד שנכתבו על ידי עצמם, וידוע במסורת חסידים מדור לדור, עד כמה דייקו בכל תואר וביטוי ועד כמה דייקו בקדימה ואיחור בענינים, מובן שאי אפשר כשמעתיקים ענין לסגנון אחר, שישמרו כל הדיוקים וכיו"ב, ובכל ענין תרגומי שא"א לתרגם אלא איזה פנים ולא כל הפנים שבמקור, אבל לכה"פ צריך לציין מקורות, בכדי שהקורא ומעיין, ישווה ויבחין ויחפש לזה שלא בא בתרגום.

מקוה הנני ע"פ סגנון מכתב כ' שלא יקפיד על הערתי האמורה, ולא באתי בסתם כתיבה בהנוגע לעבר, כ"א בתקוה שישפיע האמור למה שבכתובים עם כ' ואפשר גם בהוספת עלה בציון מראה המקומות למה שכבר הופיע בספריו.

ויהי רצון אשר יוסיף אומץ ויגביר חיילים להפצת תורת החסידות בחוגים ההולכים ומתרחבים, ויזכהו השי"ת ויצליחו לראות פרי טוב בעמלו זה, ז.א. להפצת הדרכת תורת החסידות והנהגותי בחוגים אלו.

ברכה לבשו"ט בהאמור ולכוח"ט.

מראי המקומות . . לעורר את הקורא כ': ראה גם אג"ק חי"א אגרת ג'תשל"ב. חי"ב אגרת ד'קלד.

הודיעו חז"ל על ההכרח לעשות אזנים לקופה: ראה עירובין כא, סע"ב.

לזכות

הילדה שיינא שתחי

נולדה י"ד אייר, פסח שני, ה'תשע"ג

ולזכות אחי ואחיותי

מנחם מענדל, חנה, אסתר, חי' מושקא, רחל ולוי יצחק שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' שלמה חיים וזוגתו מרת מיכל שיחיו פלס

ולזכות זקניהם שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב